

TIZENHÉT ÉVE

Egyszerű ember, asztalos a mestersége, ismeri a szakma csinát-binját. Tíz-éves kora óta a maga kenyérét eszi, dolgozott már több helyen is, jövőre — 55 éves korában — nyugdíjba megy, mert a fegyveres testületeknél ez a nyugdíjkorhatár. Otthon jól megvannak, a gyerekek lassacskán a saját lábukra állnak, Marci lakatos, most szolgálja katonaidét, Lajos meg rádió-, tv-szerelő tanonc; a katonaságtól halasztást kapott, a korban van ugyan, de érettségi után kezdett a szakma tanuláshoz. Először letölti az inas-esztendőket, azután megy katonának. Ezzel készen is volna Eiler Márton szokványos életrajza.

De a valódi életrajz csak ezután következik. Amint egyik kérdésről áttérünk a másikra, egyik gondolat szüli a következőt, úgy bontakozik ki egy másfajta életrajz, ami eltér az egyszerűtől. Sok terefere után felteszem Eiler Mártonnak azt a kérdést is, hogy mi volt élete legszomorúbb epizódja? Gondolkodás nélkül felel:

— Amikor elvették a párttagsági könyvemet 1952-ben.

— Milyen indokkal? — kérdeztem meglepődve, mert ezt még nem is hallottam.

— Osztyávidegen, karrierista vagyok. Se meghallgatás, se vizsgálat. Ez csak közlés volt.

1944 óta vesz részt a munkásmozgalomban, először a szociáldemokrata pártban, apósa Szappanos Lajos mellett, s az egyesüléssel került a párt petőfitelepi szervezetének vezetésébe, s itt választották alapszervezeti párttitkárrá 1948-ban. Azóta viseli ezt a tisztséget, a tagság mindig újra választotta. Megszakítása csak a kizárási időszak...

Sokat beszélgettünk a telepen, de azután jelszóródtunk és ráléptünk saját pályánk útjára. Marci ottmaradt a pártvezetőség élén, intézte a telepi lakosság ügyeit. Találkoztunk ugyan néha, futólág váltottunk is pár közömbös mondatot, de alaposabb beszélgetésre alig kerítettünk sort. Kilométerekben messze kerültünk a teleptől, de azért Marcit nem felejtettük el, számon tartottuk magunkban. Idősebb volt nálunk, szerettük nyugodt, természetes modoráért, meggyőződéssért és bátor szókimon-dásáért.

— Talán az volt a baj, hogy sokat járt a szám. Nem hagytam szó nélkül, ha egy-egy akkor vezető beosztásban levő elvtárs ostobaságokat mondott, vagy igazságtalanul cselekedett.

Rövidesen munkához látnak az elhelyezési bizottságok

A felsőoktatási intézmények nappali tagozatán idén mintegy 9500 hallgató fejezi be tanulmányait. A végzős hallgatók egy része „hazatér” azokra a munkahelyekre, ahonnan a tanulmányi idő alatt társadalmi ösztöndíjat kapott, s a többiek is szakképzettségüknek megfelelően helyezkedhetnek el.

Május második felében kezdik meg munkájukat a felsőoktatási intézményekben a hallgatók elhelyezésével foglalkozó bizottságok. Ezekben mindenütt helyet kapnak a különböző szakminisztériumok, illetve az érintett vállalatok vagy ezek főhatóságainak képviselői, továbbá az egyetem, főiskola vezetői, a helyi párt és KISZ-szervezetek megbízártjai. A zaktárcák a felsőoktatási intézményeknek már korábban megküldték a

SIKLÓS JÁNOS:

A körtöltésen kívül

Személyi haragosokat szerzem.

— Mire alapítod ezt? — A pártból kizártan még üzemi munkához sem jutottam. Az igazgatók nem mertek alkalmazni. Rossz véleményt kaptak rólam.

Dani Ferenc, abban az időben a börtönnél működő bútorgyár vezetője, kereste meg és hívta dolgozni, mert a családnak kenyérre van szüksége. A börtön igazgatója alkalmazta, azonban később közölték vele, hogy ilyen exponált helyen nem dolgozhat. De karakán volt az igazgató:

— Ha ilyen szakerőt adnak helyette, és politikailag is ilyen iskolázott asztalost küldenek... akkor teljesítem a kívánságot, de addig nem.

Ott maradt. Ma is ott van. Főművezető, hivatalosan börtönőr százados. „Civilben” a petőfitelepi pártszervezet titkára.

— A KEB azonnal visszavett. Ott megerősítették érzésem, hogy személyeskedés történt. 1953 végén visszakaptam a párttagsági könyvemet visszamenőleges érvénnyel. Néhány hónap múlva később újra kaptam letem.

— Megrázott annak idején?

— Az első két napon — szegyen, nem szégyen — nagyon sirtam, de azután összeszedtem magam, és felvettem az eldobott kesztyűt én is.

— Jól tetted, hogy nem hagytad annyiban az igazságot.

— A KEB-nél is ezt mondták.

— Rendbejött, ez a fontos.

Tovább beszélt Eiler Márton. Egymás után gomolyogtak a mondatok. Boldog volt, hogy újra ott lehet a telepiek között, emelt fővel és az utcagyűléseken hirdeti szép, tiszta hitét, meggyőződését. Őrült, hogy kútkifolyók kerülnek az utcák végére, betonhidak a csatornára, közvilágítás a sáros sötétségbe és fölépült házak az üres portákra.

— Nagyon szeretek itt lenni, dolgozni, segíteni és vigasztalni, ahol rászorulnak. Enélkül én már talán nem is tudnék jól élni — mondja egyszerű életének mély erkölcsiségét.

Nem pénzért csinálja még csak dicséretért sem, hanem a közösségi életért és a megbízható életben való hite ad erőt neki. Szőke haját megtűzdeltek

már az őszi tincsek, de fiatalosan, gyors járással tőrül-fordul Petőfitelepen és Fodortelepen. Benyit a kapukon, érdeklődik, vitatkozik, kilincsel, tárgyal fáradhatatlanul.

— Mi volt életed leg-szebb eseménye? — szakitom meg az emlékezésben.

— A Munkás-Paraszt Hatalomért Emlékem. Akkor éreztem újra igazán, hogy mindenki előtt levették rólam haragosaim intrikáját.

Ezt az érzést abból merítette, hogy valaki megjegyezte előtte, az ünnepélyes alkalomkor:

— Marci, nem gondoltam, hogy te így megállod a helyedet. A ti pártvezetőségetek egybe maradt.

— Ebben a véleményben füstölt el a maradék fenn-tartás, amit a hátam mögött rosszakaróim rám szórtak...

Azóta is eltelt már majd kilenc esztendő. Eiler Márton sok taggyűlési beszámolót mondott el a vezetőség nevében. Sok visszsaérkező elvtársat üdvözölt, akik 1945-ben elmentek és most, mint nyugdíjasok visszaérkeztek. Sok száz beszélgetés maradt mögötte, kis telepi házak konyhájában, szobájában, hogy mindenki érezze és értse, az újonnan érkező lakosok is: a kommunisták közössége munkálkodik itt is életet és érzéseket formáló eszméjével.

— Ami az én erőmből, képzettségemből tellett, megtettem és a jövőben is megteszem — fejeződik be a mi beszélgetésünk.

Eiler Márton elégedett ember. Nem kíván többet az élettől, mint amit kapott. Azt is tudom én, hogy megtette tizenhét esztendő óta a magáét és kívánom, hogy még sokáig folytassa ezt a becsületes munkát. Mert eredménye nemcsak a telep utcáin látszik; érződik az emberek gondolkodásában is. Ezt ő is tudja, s a telepiek is.

(Következik: Voltaire levelei)

Díjnyertes amatőrfilmek

Alig egy hete számoltunk be lapunkban a Ságvári Endre kulturális szemle amatőrfilm-pályázatának eredményeiről, s máris egy újabb, jelentős amatőrfilmeseményről számolhatunk be. Pénteken este a Csongrád megyei Amatőrfilm Klub összejövetelén bemutatták az alig pár hete lezajlott Egyetem Amatőrfilm Fesztivál díjnyertes filmjeit.

Perényi Endre elsőként bemutatott *Egy csésze fekete* című kisfilmje egy magára maradt asszony, s egy tehetetlen, szinte élő halott öregasszony mindennapját ábrázolja megkapóan bensőségesen, egyszerű rokon-szenves humanizmussal. A film legnagyobb erőssége — paradox módon — éppen egyik alapvető hibája. Éspedig az, hogy túl sokat biz a már szinte irodalmian szép szövegre, és ehhez képest nem elég „beszédeselek” önmagukban is kifejező képei.

Révész László *Terézvárosi búcsú* című kisfilmje, a tavalyi fesztiválon szintén díjazott *Turf-vo* hasonlóan gunyoros finto, a társadalmunkban furcsa anakroniz-musként továbbélő „giccs-kultusz” ellen. Egyik leg-főbb erénye a tömörség.

Mindkét filmet megosztott harmadik díjjal jutalmazta a zsűri.

Mertz Nándor és Kardoss Sándor közös alkotása a

Anyanyelvükön tanulhatnak, művelődhetnek

Húszéves a délszláv szövetség

A Magyarországi Délszlávok Demokratikus Szövetsége jubileumi ülésen emlékezett meg a szövetség fennállásának 20. évfordulójáról.

Ognyenovics Milán országgyűlési képviselő, a szövetség titkára beszédében kiemelte, hogy megvalósult a délszlávajkú lakosság régi vágya: gyermekeik az alsó és középfokú iskolákban anyanyelvükön tanulhatnak, művelődhetnek. Hatszázötven gyermek jár nemzetiségi óvodába, 5389 diák tanulja anyanyelvét általános iskolákban, csaknem 140 a gimnáziumban, s a főiskolákon pedig 40 hallgató végzi tanulmányait. A lakóhelyüktől távoli iskolákban tanulóknak diákotthonok állnak rendelkezésére.

A délszláv lakta vidékeken egyre többen jelentkeznek az esti iskolákba, szövetkezeti akadémiákra, a különféle tanfolyamokra és technikumokba. Az általános és szakmai műveltség színvonalának emelését segítik elő az anyanyelvükön megtartott ismeretterjesztő előadások is.

A kulturális és esztétikai nevelést eredményezik az évről évre erősödő kultúrcsoportok. Csupán az elmúlt évben az országot járó mint-

egy 40 kultúrcsoport színvonalas műsorát több mint 150 000 dolgozó tekintette meg. Nagy szerepet játszanak a délszláv ajkú lakosság körében a pécsi rádió délszláv adásai.

A beszámolót követő vitában felszólalt Krizston Károly, az MSZMP Központi Bizottsága kulturális osztályának munkatársa és Mé-száros György, a Művelődésügyi Minisztérium nemzetközi osztályának vezetője is. (MTI)

Jól sikerült kezdeményezés

KISZ-nap a Radnóti gimnáziumban

Egy KISZ szervezet egész évi munkájában, eredményeibe nyújtott betekintést a Radnóti gimnáziumban tegnap első ízben megrendezett iskolai KISZ-nap.

Már kora reggel vidám nyüzsgés tette eleve né az iskolát. Az udvaron, a tornateremben a különböző előadók és tantermekben egymást váltogatva folytak az izgalmas vetélkedők, találkozókat a különböző kiállítások.

A rajzolás kedvelői különös anyagon, az udvar aszfaltján mérték össze tehet-

ségüket. Segítségül hívta olykor a krétán kívül egy-egy brikket darabot, sőt a seprűt is. A rajzverseny győztese Kun Margit II. d. osztályos tanuló lett. Második Bakacsi Lajos ugyancsak II. d., harmadik helyezett Bóka Róbert III. d. tanuló lett.

Az irodalom kedvelői a fiatal egyetemista költőkkel, Veress Miklóssal, Kelemen Jánossal és Rigó Bélával találkoztak a reggeli órákban. Lelkes fiatal gárda várta az ünnepi alkalomra meghívott munkásmozgalmi veteránokat, dr. Zápori Dezsőt, Kovács Istvánt, Móricz Bélát és Bökényi Jánost is.

S közben a tornateremben már javában folyt a verseny az iskola tizenhárom legjobb vívója között, akik közül végül is Pór István III. c. osztályos került ki győztesen. A SZUE-ban megrendezett úszóversenyen Balázs Gábor II. c., Sipos Attila IV. a., Révész András III. c., a lányok közül pedig Árokzállási Judit I. b., Csonka Zsuzsa IV. e. tanulók érték el első helyezést az úszás különböző ágaiban. Az ügyességi motorverseny győztese Schuller János II. s. osztályos tanuló lett. A művészettörténeti vetélkedő első helyezettje Fröchlíh Ida III. b., a sportvetélkedő győztese Varga István II. c. tanuló lett.

A kora délután az iskola tanárai és diákjai folytattak barátságos labdarúgó, illetve kézilabda mérkőzést. Az előbbiben a diákok, kézilabdában a tanárok bizonyultak jobbnak.

Délután a Móra Ferenc Művelődési Otthonban folytatódott a KISZ-nap. Itt az idei nyári divatról szóló előadás és a gimnázium diákjainak előadói és szerzői estje követte egymást, hogy végül átadja helyét a tánczenekari fesztivállal egybekötött vidám májusi majá-lisnak.

Írókat köszöntött Üllés lakossága

Üllés szép, modern művelődési otthonában fogadták tegnap íróvendégeiket a község lakói. Berkesi András, József Attila-díjas író és Mezei András költő találkoztak a könyvszerető emberekkel. Az író-olvasó találkozó egyben a tavaszi ünnepi könyvhét járási megnyitójának eseménye, melyen részt vett Kiss István, a szegedi járási pártbizottság agitprop. osztályának vezetője.

Az író-olvasó találkozó résztvevőit Huguycz Andrásné, a községi tanács vb titkára, a könyvbarát akcióbizottság elnöke üdvözölte. Majd Berdál Valéria Liszt-díjas operanékesnő, a Szegedi Nemzeti Színház tagja — Hirsch Bencze, a Szegedi Nemzeti Színház karnagyának zongorakíséretével — két operariát énekelt. Lényegében ezután kezdődött az üllési olvasóközség ismerkedése a szerzőkkel. Me-

zei András költő közvetlen, a találkozás ihletéből született beszéde tulajdonképpen nem is beszéd volt, hanem őszinte vallomás életéről. Válságokkal, megpróbáltatásokkal teli emberi sorsáról, melyeket verseiben is elmondani kényszerült. Közben Négycsokrá Mária és Bajnóczky István, a szegedi egyetemi Irodalmi Színpad tagjai előadták a költő néhány versét.

Berkesi András József Attila-díjas íróval már a korábbi években is találkozott Üllés lakossága. Könyvei itt is közismertek. Berkesi András a Húszéves című regényéről beszélt. E könyvben bemutatott hősei — mint mondotta — a valóságban is élnek, a szocialista brigád-nak ismerték meg őket. Az érdekes beszámoló után Polner Zoltán tanár, fiatal költő munkásságával, verseivel ismerkedett a közönség.